

De steentjes die het drama van de vermoorde Hilversumse Joden vertellen, glimmen weer. Leden van de Rotaryclub poetsen en boenen door de hele stad. Later dit jaar worden nieuwe struikelstenen gelegd

Arienne de Boer poetst de zes struikelstenen voor de familie De Levie-De Vries aan de 's-Gravelandseweg in Hilversum.

© Foto's: Studio Kastermans/Daniëlle van Coevorden

Susanne van Velzen

6 mei om 18:05

HILVERSUM

Met kniebeschermers en sponsjes met zeep trekken de leden van de Hilversumse Rotary deze dagen door de mediastad om een groot deel van de bijna vierhonderd struikelstenen te poetsen. De stenen zijn door heel Hilversum geplaatst in de stoepen voor de huizen van waaruit in de Tweede Wereldoorlog Joden werden verdreven en vermoord in de vernietigingskampen.

Rotarylid Rutger van der Kolk opperde een paar weken geleden het idee bij zijn medeclubleden om de stuikelsteentjes te 'adopteren'. Er werd contact opgenomen met Hans Roos van de stichting Instandhouding Joods Erfgoed Gooi en Vechtstreek die de stuikelstenen in de regio onder haar hoede heeft. Schoonmaken kwam uit de bus als een mooi begin. Bedenker van de steentjes is de Duitse kunstenaar Gunter Demnig. Ze liggen in heel Europa en sinds 2008 ook in Hilversum.

(Tekst gaat door onder de foto)

Stuikelstenen aan de 's-Gravelandseweg in Hilversum.

© Foto Studio Kastermans/Daniëlle van Coevorden

Roos: „Fantastisch dat de Rotaryleden ze aan het schoonmaken zijn. Een prachtig initiatief. Vorig jaar maart zou het college van burgemeester en wethouders poetsen tijdens NLDoet maar dat ging door corona niet door. Ook met scholen maken we schoon. Het mooie is dat je dan meteen de verhalen aan de scholieren kan vertellen.”

Scholieren

Het valt Roos op dat veel jongeren geïnteresseerd zijn in het verhaal van de Hilversumse Joden. „Scholieren kennen wel het grote verhaal van de Shoah, maar ze komen naar de Joodse begraafplaats omdat ze willen weten wat er in Hilversum gebeurd is met de Joden in de oorlog. In bijna iedere straat is wel iemand weggevoerd.”

(Tekst gaat door onder de foto)

Rutger van der Kolk bedacht het plan om de steentjes te adopteren

Dat wordt door de bijna vierhonderd struikelstenen die door heel Hilversum liggen inzichtelijk gemaakt. Op de stenen met een plaatje van messing staan de namen, geboortejaren en overlijdensdatum en plaats van de bewoners die weggevoerd zijn. „Messing heeft de eigenschap dat het snel verkleurt en vies wordt”, zegt Roos.

Blinken

Met poetsdoeken en emmertjes sop trekken de Rotaryleden in hun vrije tijd nu door Hilversum. „De steentjes zijn inderdaad behoorlijk vuil, helemaal zwart”, zegt Rotarylid Kees Verhoeff. „Met potjes Brasso en sponsjes of met azijn en water zijn we op pad. Dat gaat prima. Ze blinken weer.” Tot 10 mei proberen de leden zoveel mogelijk struikelsteentjes schoon te krijgen zodat de namen en data weer goed leesbaar zijn. Aan het eind van de maand tijdens NLDoet worden de overige steentjes gepoetst.

(Tekst gaat door onder de foto)

De leden van de Rotaryclub Hilversum aan het werk op de Hoge Naarderweg.

Dit jaar komen er volgens Hans Roos weer nieuwe stenen bij. „In Hilversum en Bussum gaan we ze leggen. We hadden het nu al willen doen maar in het atelier van Gunter Demnig hadden ze erg last van corona. De boel is dichtgeweest, waardoor er vertraging opgelopen is bij het maken van de struikelstenen. Ik denk dat we tegen de zomer gaan plaatsen.”

Weggevaagd

Er zijn nu 1.200 namen van gedeporteerde Hilversumse Joden bekend. De bedoeling is dat ze allemaal een steen krijgen. Roos: „De Joodse gemeenschap telde hier voor de oorlog zo’n 2.500 leden. Daar is nog geen tien procent van teruggekomen. De meeste zijn vervolgens doorgereisd naar onder meer Palestina. Eigenlijk is dus de hele Joodse gemeenschap in Hilversum weggevaagd. Daar heeft de gemeente op 4 mei tijdens dodenherdenking excuses voor aangeboden. Dat vind ik een mooi gebaar.”

(Tekst gaat door onder de foto)

Het idee achter de stenen is dat tot in lengte van dagen vragen worden beantwoord en de geschiedenis levend blijft. De struikelstenen liggen in heel Europa. Het zijn er inmiddels zo'n 80.000. Op de [Facebookpagina](#) van

Struikelstenen.nl staan de namen van de negentien slachtoffers uit Hilversum en dertien uit Bussum voor wie later dit jaar een steen gelegd wordt. Roos vraagt om de lijst met namen zoveel mogelijk te delen op social media in de hoop dat familieleden of eventuele nabestaanden zich melden. „Ze kunnen dan als ze willen aanwezig zijn bij het plaatsen van de stenen in de stoep.”

Help mee

Arienne de Boer is een van de Hilversumse Rotaryclubleden die meehelpt met schoonmaken. Zij nam donderdag onder meer de stenen voor de familie De Levie-De Vries aan de 's-Gravelandseweg, vlakbij haar winkel 22Store aan de Schoutenstraat, onder handen. „Het maakt echt uit of de steentjes gepoetst zijn. We liepen er vandaag een paar straal voorbij omdat ze zo vies waren. Ik heb me voorgenomen om ze nu goed in de gaten te houden en schoon te blijven maken. Maar ik roep ook alle Hilversummers op om de stenen op de stoep voor hun huis af en toe te poetsen. Het is een kleine moeite.”